

Shrnutí hlavních poznatků

Území Zlínského kraje se administrativně člení do 13 správních obvodů obcí s rozšířenou působností charakteristickými svou rozmanitostí, ať už se jedná o podíly orné půdy a lesních pozemků, hustotu zalidnění, podíl nezaměstnaných osob, dokončené byty a další ukazatele. V západní části kraje se nachází správní obvody s výrazným zastoupením orné půdy, do lesnaté východní oblasti zasahují Moravskoslezské Beskydy a Bílé Karpaty. SO ORP Zlín je centrem kraje nejen z hlediska své geografické polohy.

Základní charakteristika správních obvodů obcí s rozšířenou působností

- **SO ORP Bystřice po Hostýnem** patří do severní části Zlínského kraje. Zahrnuje 14 obcí včetně města Bystřice pod Hostýnem. V západní části se prostírají nížiny Hornomoravského úvalu, východ pokrývají Hostýnské vrchy s kopcem Hostýnem a s nejvýše položeným mariánským poutním místem na Moravě.
- **SO ORP Holešov** je situován v severní části kraje. Jeho povrch tvoří úrodná půda Holešovské plošiny, využívaná k intenzivnímu hospodaření. Sestává z 19 obcí s jediným městem Holešov, které návštěvníkům nabízí množství významných historických památek, předně raně barokní zámek a Šachovu synagogu.
- **SO ORP Kroměříž** leží v západní části Zlínského kraje v Hornomoravském úvalu podél řeky Moravy. Spravuje 46 obcí včetně 5 měst (Hulín, Chropyně, Koryčany, Kroměříž, Morkovice-Slížany). Na seznam UNESCO byl v roce 1998 zapsán Arcibiskupský zámek s Podzámeckou a Květnou zahradou v Kroměříži. Reliéf krajiny má převážně nížinný ráz. Kromě jižní části, kam zasahuje pohoří Chřibů, představuje jeho území úrodná rovina Hané.
- **SO ORP Luhačovice** zaujímá polohu v jihovýchodní části kraje. Má 15 obcí, z nichž Luhačovice a Slavičín se staly městy. Povrch tvoří Vizovická vrchovina, navazující na pohoří Bílé Karpaty. Oblast je bohatá na přírodní léčivé prameny. Lázně Luhačovice se stavbami Dušana Jurkoviče jsou čtvrté největší v Česku.
- **SO ORP Otrokovice** se nachází v centrální části kraje na rozhraní Dolnomoravského a Hornomoravského úvalu kolem toku řeky Moravy, která zde vytváří řadu mrtvých ramen. Jihozápadní část tvoří okraj pohoří Chřibů a na severu zasahují jihovýchodním cípem Hostýnské vrchy. Spravuje 10 obcí včetně 2 měst (Napajedla, Otrokovice).
- **SO ORP Rožnov pod Radhoštěm** leží na severovýchodě kraje a tvoří ho 9 obcí, z nichž Rožnov pod Radhoštěm a Zubří jsou městy. Hornatý reliéf tvoří Moravskoslezské Beskydy s nejvyšší horou kraje (Čertův mlýn) a Vsetínské vrchy. Obvod je turisticky oblíbeným regionem zahrnující např. areál Pusteven.
- **SO ORP Uherské Hradiště** se nachází v jihozápadní části Zlínského kraje. Spravuje 48 obcí, z toho 5 měst (Hluk, Kunovice, Staré město, Uherské Hradiště, Uherský Ostroh). Strategická poloha u řeky na důležité křižovatce obchodních cest přitahovala osadníky už od starší doby kamenné. Povrch je rozmanitý, v západní části se rozkládá pohoří Chřiby a směrem k východu se svažuje do Dolnomoravského úvalu, úrodné nížiny kolem toku řeky Moravy.
- **SO ORP Uherský Brod** leží v jižní části Zlínského kraje. Spravuje 30 obcí včetně 2 měst (Bojkovice, Uherský Brod). Neodmyslitelně je spjato s Janem Amosem Komenským - Učitelem národů, stejně jako s vlčnovskou Jízdou králů, která je od roku 2011 zapsaná na seznamu UNESCO jako nehmotné kulturní dědictví. Převážnou část území pokrývá pohoří Bílé Karpaty s nejvyšší horou Velká Javořina.
- **SO ORP Valašské Klobouky** se nachází na jihovýchodě kraje u hranic se Slovenskem. Je tvořen 20 obcemi, z nichž městy jsou Valašské Klobouky a Brumov-Bylnice. Oblast zahrnuje Vizovickou vrchovinu, Bílé Karpaty a protéká jí řeka Vlára. Region je známý lidovými tradicemi a mezi památky patří zřícenina hradu v Brumově-Bylnici či památník Ploština.
- **SO ORP Valašské Meziříčí** je umístěn na severu kraje a zahrnuje 18 obcí, z nichž Valašské Meziříčí a Kelč tvoří městská centra. Velkou část horské krajiny tvoří Hostýnské a Vsetínské vrchy. Důležitým vodním prvkem je řeka Bečva tvořena soutokem Rožnovské a Vsetínské Bečvy ve Valašském Meziříčí.
- **SO ORP Vizovice** leží v centrální části kraje a zahrnuje 16 obcí, z nichž Vizovice a Slušovice tvoří městská sídla. Území spadá pod celek Vizovické vrchoviny s nejvyšší horou Klášťov. Oblast je známá ovocnářstvím, zejména pěstováním švestek, které slouží pro výrobu povidel či slivovice.

- **SO ORP Vsetín** se nachází na severovýchodě kraje u hranic se Slovenskem. Zahrnuje 32 obcí, z nichž Vsetín a Karolinka se staly městy. Krajina je tvořena Vsetínskými vrchy a Javorníky. Region vyniká valašským folklórem, sklářskou tradicí a mezi turisticky oblíbené cíle patří například Pulčínské skály.
- **SO ORP Zlín** leží ve středu kraje. Spravuje 30 obcí, z toho města Zlín a Fryšták. Území pokrývá Vizovická vrchovina a výběžky Hostýnsko-vsetínské hornatiny. Město Zlín je univerzitním, filmovým, sportovním a kulturním centrem s jedinečnou funkcionalistickou architekturou, historicky spjaté s obuvnickou firmou Baťa. V blízkosti Zlína se nachází jedna z nejoblíbenějších zoo v Česku, ZOO a zámek Zlín-Lešná.

Porovnání správních obvodů obcí s rozšířenou působností ve Zlínském kraji

- **SO ORP Bystřice po Hostýnem** překračoval v roce 2024 podílem lesních pozemků o více než čtvrtinu průměr kraje. Ze správních obvodů Zlínska měl druhou nejnižší hustotu zalidnění (92,2 obyvatel/km²), druhý nejvyšší podíl nezaměstnaných osob (4,34 %) a rovněž druhý největší podíl dokončených bytů v rodinných domech na celkovém počtu dokončených bytů (79,5 %) za hodnocené období let 2015–2024. Na posledním místě se umístil podílem dokončených bytů na 1 000 obyvatel (1,60) za hodnocené období.
- **SO ORP Holešov** se vyznačoval primárně nejvyšším podílem orné půdy, nacházejícím se v roce 2024 o 123,8 % nad průměrem kraje, a zároveň nejnižším podílem lesních pozemků. Správní obvod vykazoval třetí nejmenší podíl nezaměstnaných osob (2,40 %) a pátý nejnižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním (14,0 %). Krajský průměr převyšoval hustotou zalidnění (164,4 obyvatel/km²), a také podílem dokončených bytů v rodinných domech na počtu dokončených bytů (70,9 %) za období 2015–2024.
- **SO ORP Kroměříž** vykazoval v roce 2024 druhý nejvyšší podíl orné půdy (54,7 % rozlohy) a zároveň třetí nejnižší podíl lesních pozemků (23,5 %). Hustota zalidnění byla krajsky podprůměrná (134,7 obyvatel/km²). Podíl městského obyvatelstva byl třetí nejvyšší (66,5 %), míra ekonomické aktivity třetí nejnižší (60,0 %), podíl podnikatelů druhý nejnižší (13,5 %). Za hodnocené období let 2015–2024 vykazoval třetí nejnižší podíl dokončených bytů na 1 000 obyvatel (1,63) a čtvrtý nejnižší podíl dokončených bytů v rodinných domech na celkovém počtu dokončených bytů (62,9 %).
- **SO ORP Luhačovice** převažoval v roce 2024 přibližně o pětinu průměr kraje podílem lesních pozemků. Skromnějším podílem orné půdy zaujmul mezi správními obvody Zlínska třetí nejnižší pozici. Byl správním obvodem s nejnižším podílem nezaměstnaných osob (2,14 %), druhým nejvyšším podílem podnikatelů (16,9 %), čtvrtou nejnižší hustotou zalidnění (103,5 obyvatel/km²), třetím nejvyšším podílem dokončených bytů v rodinných domech na celkovém počtu dokončených bytů (77,6 %) za období 2015–2024.
- **SO ORP Otrokovice** se v roce 2024 vyznačoval nejvyšší hustotou zalidnění (301,3 obyvatel/km²) a současně nejnižším podílem podnikatelů (11,3 %). Evidoval druhý nejvyšší podíl městského obyvatelstva (72,6 %), třetí nejvyšší zastoupení seniorů v populaci (22,9 %) a druhý nejnižší podíl lesních pozemků (21,1 %). Podíl orné půdy (42,3 % rozlohy) i míra ekonomické aktivity (62,0 %) byly čtvrté nejvyšší. Volební účast ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2022 (45,74 %), stejně jako do zastupitelstva kraje v roce 2024 (31,14 %), byla nejnižší. Za hodnocené období let 2015–2024 vykázal správní obvod druhý nejnižší podíl dokončených bytů na 1 000 obyvatel (1,62) a třetí nejnižší podíl dokončených bytů v rodinných domech na celkovém počtu dokončených bytů (55,5 %).
- **SO ORP Rožnov pod Radhoštěm** vykazoval v roce 2024 druhý nejnižší podíl orné půdy (7,9 % rozlohy) a zároveň druhý nejvyšší podíl lesních pozemků (58,7 %). Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním byl druhý nejvyšší (17,2 %). Podíl zaměstnaných osob ve službách se stal druhým nejnižším (47,6 %) v kraji, stejně tak účast ve volbách do zastupitelstev obcí v roce 2022 (46,49 %) i krajů v roce 2024 (31,29 %). Ve sledovaném období 2015–2024 měl druhý nejvyšší podíl dokončených bytů na 1 000 obyvatel (2,88).
- **SO ORP Uherské Hradiště** za hodnocené období let 2015–2024 vykázal nejvyšší podíl dokončených bytů na 1 000 obyvatel (3,07) a druhý nejnižší podíl dokončených bytů v rodinných domech na celkovém počtu dokončených bytů (51,5 %). V roce 2024 se vyznačoval třetím nejvyšším podílem orné půdy (43,7 % rozlohy) i podílem obyvatel s vysokoškolským vzděláním (16,8 %). Hustota zalidnění byla čtvrtá nejvyšší (172,9 obyvatel/km²), nezaměstnanost pátá nejvyšší (3,57 %), podíl městského obyvatelstva pátý nejnižší (50,8 %) a podíl lesních pozemků čtvrtý nejnižší (28,2 %). Zaznamenaná volební účast ve volbách do

zastupitelstev obcí v roce 2022 se stala pátou nejvyšší (52,11 %) a do zastupitelstva kraje v roce 2024 třetí nejvyšší (34,33 %).

- **SO ORP Uherský Brod** se v roce 2024 vyznačoval nejnižším podílem městského obyvatelstva (40,2 %) i mírou ekonomické aktivity (59,5 %). Pátá nejnižší byla hustota zalidnění (109,2 obyvatel/km²) i podíl lesních pozemků (33,2 % rozlohy). Správní obvod zaznamenal pátý nejvyšší podíl orné půdy (32,4 %), čtvrtý nejnižší podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním (13,9 %). Čtvrtá nejnižší byla i volební účast ve volbách do zastupitelstva kraje v roce 2024 (31,94 %). Za hodnocené období let 2015–2024 vykázal čtvrtý nejvyšší podíl dokončených bytů v rodinných domech na celkovém počtu dokončených bytů (75,5 %) a pátý nejvyšší podíl dokončených bytů na 1 000 obyvatel (2,32).
- **SO ORP Valašské Klobouky** zaznamenal za rok 2024 u většiny ukazatelů krajsky podprůměrné hodnoty. Měl nejmenší hustotu zalidnění v kraji (87,8 obyvatel/km²), druhý nejnižší podíl seniorů v populaci (20,3 %) a třetí nejnižší podíl městského obyvatelstva (45,2 %). Minima vykazoval v podílu vysokoškolsky vzdělaných osob (12,3 %) i zaměstnaných ve službách (43,7 %). Nad průměr kraje se dostal a prvenství si připsal v podílu podnikatelů na zaměstnaných (20,0 %) a třetí místo získal v účasti na volbách do zastupitelstev obcí v roce 2022 (54,40 %).
- **SO ORP Valašské Meziříčí** se v roce 2024 stal správním obvodem s druhým nejvyšším podílem rodin se závislými dětmi (45,1 %). Nadprůměrné a třetí nejvyšší hodnoty evidoval u hustoty zalidnění (185,4 obyvatel/km²), podílu nezaměstnaných osob (4,28 %) i míry ekonomické aktivity (63,0 %). Proti tomu vykazoval krajsky podprůměrné a třetí nejnižší zastoupení seniorů v populaci (20,9 %). Dominoval v podílu dokončených bytů v RD v letech 2015–2024 a připadlo mu prvenství (86,0 %).
- **SO ORP Vizovice** měl v roce 2024 mezi správními obvody druhou nejnižší populaci (17 235 obyvatel) a třetí nejmenší rozlohu (146,1 km²). Z hlediska obyvatelstva vykazoval čtvrtý nejnižší podíl osob žijících ve městech (45,2 %) a měl nejmenší zastoupení seniorů v populaci (19,9 %). Pod krajským průměrem se umístil se čtvrtým nejnižším podílem nezaměstnaných osob (2,65 %). Naopak krajský nadprůměr a prvenství evidoval v podílu rodin se závislými dětmi (45,4 %) a v míře ekonomické aktivity (63,9 %).
- **SO ORP Vsetín** byl v roce 2024 největším obvodem v kraji o rozloze 662,4 km². Evidoval největší podíl lesních pozemků (60,9 %) a zároveň nejnižší podíl orné půdy (6,9 %). Vykazoval třetí nejnižší hustotu zalidnění (97,0 obyvatel/km²) a druhý nejmenší podíl městského obyvatelstva (42,9 %). Na třetím místě od konce se umístil v podílu obyvatel s vysokoškolským vzděláním (13,9 %) a účasti ve volbách do zastupitelstva kraje v roce 2024 (31,90 %). Proti tomu měl nejvyšší podíl nezaměstnaných osob (4,79 %).
- **SO ORP Zlín** se v roce 2024 nižším podílem orné půdy a vyšším podílem lesních pozemků od krajského průměru výrazně neodchyloval. Jeho podstatnými charakteristikami mezi správními obvody Zlínska byly druhá nejvyšší zalidněnost (285,3 obyvatel/km²), největší podíl městského obyvatelstva (78,5 %), stejně jako maximální podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním (22,1 %), a také nejnižší podíl dokončených bytů v rodinných domech na počtu dokončených bytů (49,0 %) za sledované období let 2015–2024.

